

OECD Economic Outlook: December No. 76 – Volume 2004 Issue 2

Summary in Slovak

Ekonomický prehľad OECD: december, č. 76 – zväzok 2004, vydanie 2

Zhrnutie v slovenčine

POTREBA RASTOVÉHO IMPULZU NAPRIEK VÝKYVOM V CENÁCH ROPY

Jean-Philippe Cotis, hlavný ekonóm

Od spomalenia v roku 2001 vykazuje rast svetovej ekonomiky značné výkyvy. Ekonomickí odborníci i širšia verejnosť si v súčasnosti želajú návrat k trvalému a stabilnému rastu, ktorý by nebol ohrozovaný dlhodobými geopolitickými rizikami ani prudkými výkyvmi finančných trhov a cien ropy.

Napriek rozdielnym výsledkom rôznych ekonomík za posledné štvrtročné obdobia, keď Spojené štáty zaznamenávajú prudký rast, Východná Ázia z vysokého tempa postupne spomaľuje a kontinentálna Európa zaznamenáva slabšie výsledky, spotrebiteľská dôvera v krajinách OECD sa všeobecne javí ako nízka. Tento všeobecný pocit neistoty sa podľa všetkého šíri, pretože i napriek rekordnému rastu svetového obchodu, ktorý pretrvával celý rok, investičná dôvera v Spojených štátoch a v Európe klesla na úroveň len mierne nad historickým priemerom a úplne tak vyvrátila nádeje na nadpriemerný rast HDP.

V porovnaní s opatrne optimistickými výhľadmi spreď len dvoch mesiacov je tento obrat vo vývoji sklamaním. Pričítať sa dá vo veľkej miere nárastu cien ropy, ktorý sa v krajinách OECD negatívne odráža na reálnych príjmoch, ako aj na spotrebiteľskej a investičnej dôvere. Napriek však jestvujú dobré dôvody očakávať, že napriek nedávnym výkyvom cien ropy sa v blízkej budúcnosti obnoví intenzívny rast svetovej ekonomiky. Vzhľadom na dobré účtovné výsledky a vysoké zisky severoamerických podnikov by mal v Amerike pokračovať a v Európe sa výraznejšie prejavíť trend opätovného rastu investičnej činnosti v komerčnej sfére. Na základe nedávneho poklesu cien ropy na

prijateľnejšiu úroveň možno tiež predpokladať vyššie spotrebiteľské výdaje, a to aj vzhľadom na skutočnosť, že dochádza vo väčšej miere k tvorbe pracovných miest a pretrváva priaznivé fiškálne prostredie. V súhrne tak možno povedať, že stále pretrvávajú dôvody, na základe ktorých možno predpokladať v rokoch 2005 a 2006 rast ekonomík krajín OECD nad čisto extrapolačné výhľady.

Zo zemepisného hľadiska bude ťahúňom tohto zotavenia pokračujúci dynamický rozvoj ázijských krajín, konkrétne Číny, kde došlo v treťom štvrtroku po víťanom spomalení v prvej polovici roka k zrýchleniu rastu, a v Japonsku, ktoré sa vrátilo ako veľmi silný hráč vďaka zvýšenému vývozu, čo sa prejavilo na zvýšenej investičnej činnosti, zamestnanosti a v konečnom dôsledku i spotrebe, v posledných mesiacoch tu však dochádza k spomaleniu. Možno očakávať, že k tomuto zotaveniu prispeje tiež pozitívny vývoj v Severnej Amerike, je však stále neisté, či sa na ňom bude podieľať aj kontinentálna Európa, kde by na to bolo potrebné podstatné zvýšenie domáceho dopytu u konečných spotrebiteľov.

Čo sa týka posledného z uvedených bodov, stotožňuje sa tento *Výhľad* pre Európu s umiernenými, avšak pozitívnymi očakávaniami. Súčasťou týchto očakávaní je, že v rokoch 2005 a 2006 dôjde v Eurozóne k výraznému rastu domáceho dopytu u konečných spotrebiteľov, pričom zároveň v tomto období nedôjde k zrýchleniu rastu svetového obchodu a celkového domáceho produktu krajín OECD. Kontinentálna Európa, a konkrétne predovšetkým Nemecko, by tak musela na zaznamenanie vyššieho relatívneho rastu získať dostatočný, od iných ekonomík nezávislý rastový impulz. Naplnenie tohto predpokladu si vyžaduje aspoň minimálnu stabilitu cien ropy, čo by tradične voči výkyvom málo odolnej Eurozóne umožnilo zrýchliť rast na dohnanie rýchlo rastúcich ekonomík krajín OECD.

Silné zhodnocovanie Eura v spojení so zhoršujúcou sa externou nerovnováhou, prípadne ďalší rast cien ropy tak môžu mať na kontinentálnu Európu vzhľadom na silnú tamojšiu závislosť ekonomického rastu na vývoze a chýbajúci vzťah medzi vysokými cenami ropy a intenzívnejším rastom a dopytom po energiách výrazne negatívnejší vplyv ako na iné ekonomiky.

Na druhej strane však nemusí byť Európa v konfrontácii s vysokými cenami ropy oproti ostatným krajinám OECD v až takej nevýhodnej pozícii. V prípade ďalšieho ropného šoku by boli krajiny OECD vrátane krajín Eurozóny menej zraniteľné než tomu bolo v minulosti. Po prvé, závislosť na rope vyjadrená ako pomer nákladov na ropu voči celkovému HDP sa od sedemdesiatych rokov znížila na polovicu, čo znamená pre domácnosti i podniky oveľa nižšiu príjmovú záťaž. Okrem toho a predovšetkým, inflačné očakávania sú v súčasnosti nízke a dobre ukotvené, takže rastúce ceny ropy sa zatiaľ prejavili len na celkovej inflácii, zatiaľ čo nominálne mzdy ani jadrová inflácia sa prakticky nepohli. Bolo by preto značným prekvapením, ak by sa v krajinách OECD zopakovala fatálna situácia zo sedemdesiatych rokov s roztáčajúcou sa nekontrolovateľnou špirálou miezd a cien ropy, v ktorej by boli centrálné banky nútené zaviesť prísne úsporné opatrenia.

Na druhej strane sa však názory ekonomických odborníkov a empirické skúsenosti s vnímaním dopadov cien ropy v reálnom svete zjavne líšia. Zatiaľ čo odhady vychádzajúce z ekonometrických modelov hovoria len o pomerne obmedzených následkoch na produktivitu ekonomiky a infláciu, je pohyb cien ropy v centre záujmu verejnosti a má silný vplyv na spotrebiteľskú i investičnú dôveru.

Vzhľadom na tieto skutočnosti bolo logickým krokom začleniť do tohto *Výhľadu* osobitnú kapitolu venovanú ekonomickým faktom týkajúcim sa ropy. Na vytvorenie dôkladnejšieho povedomia o význame ropy je potrebný pohľad z dlhodobej perspektívy. Vo svete, v ktorom sa v čoraz väčšej miere „plánuje“ do budúcnosti, môžu mať na aktuálnu hospodársku situáciu väčší vplyv neisté vyhliadky budúcich cien ropy než napríklad mesačné zmeny trhových cien.

V tejto súvislosti analýzy OECD naznačujú, že nedávne ceny ropy sa jednoznačne pohybovali výrazne nad úrovňou dlhodobej rovnováhy a dokonca umožnili vzrast trhovej sily ropného kartelu OPEC. Na strane ponuky stále jestvujú značné zdroje, predovšetkým v krajinách OPEC, ktoré sú plne spôsobilé pokryť rastúci dopyt po rope a bolo by tiež možné výrazne zvýšiť produktivitu jestvujúcich ťažobných a spracovateľských zariadení. Okrem toho sa pri súčasných cenách už môžu javiť ako ekonomicky výhodné alternatívne zdroje energie.

To však samozrejme neznamená, že sa ceny ropy znovu rýchlo vrátia na pôvodnú nízku úroveň spred troch až štyroch rokov. Po prvé, pokles bude pravdepodobne brzdený v súčasnosti sa výrazne prejavujúcimi geopolitickými neistotami a výkyvmi cien, ktoré obmedzujú investície do nových zariadení na ťažbu a spracovanie ropy. Po druhé, pri extrapolácii súčasného stavu síce možno očakávať mierny pokles cien ropy, zároveň však pravdepodobne zostanú na vyššej úrovni ako v deväťdesiatych rokoch.

Vo svete, v ktorom je ropa pomaly, ale iste čoraz drahšou komoditou, bude vo vývoji cien zohrávať významnú úlohu dopyt zo strany dynamicky sa rozvíjajúcich nových ekonomík. Význam nových ekonomík je popri ich zvyšujúcom sa podiele na svetovom raste daný tiež a predovšetkým skutočnosťou, že na zvýšenie činnosti o dané percento si vyžadujú vyšší prísun ropy než je priemer pre krajiny OECD. Budúce ceny ropy tak budú v kľúčovej miere závisieť na miere pokroku nových ekonomík, a v tejto súvislosti tiež Spojených štátov, v šetrení energiami.

Popri rozumnom využívaní neobnoviteľných prírodných zdrojov sú pre dlhodobú udržateľnosť spoločenského statu quo v krajinách OECD významné tiež ďalšie faktory. V prospech budúcich generácií je dôležité predovšetkým ozdravenie verejných financií. Podobne ako v predchádzajúcich editoriáloch, aj v tomto možno znovu zopakovať, že s prihliadnutím na jestvujúce rozpočtové výhľady nemožno vo väčšine významných krajín OECD očakávať významné zníženie štrukturálnych deficitov. To je poľutovaniahodný fakt aj vzhľadom na súčasné prudké spory v súvislosti s reformami dôchodkových a zdravotníckych systémov, ktoré tak pokračujú len veľmi pomaly.

Možno samozrejme dúfať, že súkromné subjekty budú na plytvanie verejnými zdrojmi reagovať vlastným zvýšeným úsilím o úsporné opatrenia, čomu aj nasvedčujú rôzne skutočnosti. To je tiež záver, ktorý vyplýva z osobitnej kapitoly venovanej v tomto *Ekonomickom výhlade* dlhodobým dôsledkom rôznych druhov fiškálnej politiky. Vo všeobecnosti však úsporné opatrenia v súkromnej sfére nedokážu v plnej miere kompenzovať rozhadzovačnosť vo sfére verejnej, a okrem toho je miera takýchto preventívnych opatrení závislá od národných a historických špecifik. Takmer úplne napríklad chýbajú v Spojených štátoch.

Podstatnou a zásadnou úlohou fiškálnej politiky je tak nezvyšovať finančnú záťaž, čoho zdôvodnením má byť starnúce obyvateľstvo jednotlivých krajín. Naopak, túto záťaž ju potrebné znižovať, a využívať tak postupné ozdravovanie verejných financií na postupné a dôsledné odbúravanie výdajov.

© OECD 2004

Toto zhrnutie nie je úradným prekladom OECD.

Rozmnožovanie tohto zhrnutia je povolené iba za predpokladu, že bude uvedené autorské právo OECD a názov originálnej publikácie.

Viacjazyčné zhrnutia sú preloženými výňatkami z publikácií OECD, pôvodne uverejnených v anglickom a francúzskom jazyku.

K dispozícii sú bezplatne v on-line kníhkupectve OECD www.oecd.org/bookshop/

Viac informácií získate v Divízii autorských práv a prekladov OECD Riaditeľstva verejných záležitostí a komunikácie.

rights@oecd.org

Fax: +33 (0)1 45 24 13 91

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal
75116 Paríž
Francúzsko

Navštívte našu webovú lokalitu www.oecd.org/rights/

